

Аналіз тенденцій та проблем розвитку світового фармацевтичного ринку

Панфілова Г. Л.

Кафедра організації та економіки фармації

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

economica@ukr.net

Підвищення рівня доступності фармацевтичної допомоги населенню є одним із важливих напрямком реалізації Національної лікарської політики. Важливого значення у розробці та впровадженні механізмів державного регулювання діяльності у системі охорони здоров'я набувають результати маркетингових досліджень сучасного фармацевтичного ринку (ФР). Використання результати аналізу стану розвитку ФР, як важливої складової макроекономічного комплексу будь якої країни дозволить формувати дієві заходи щодо стимулювання вітчизняного виробництва лікарських препаратів (ЛП), впровадження механізмів референтного ціноутворення, стимулювання споживання генеричних препаратів з доведеної біоеквівалентністю тощо. Тому, дослідження метою якою яких є аналіз тенденцій та проблем розвитку світового ФР є актуальними.

Об'єктами дослідження були обрані дані аналітичної компанії «IMS Institute for Healthcare Informatics» щодо оцінки динаміки розвитку світового ФР протягом 2004-2012 рр.. У роботі використовувалися історичний, логічний, порівняльний, статистичний та методи маркетингового аналізу ринку. Статистична обробка показників здійснювалась за допомогою табличного процесора Microsoft Office Excel 2010 та з використанням стандартної програми прикладного статистичного аналізу Statistica 6.0 (ліцензія програмного продукту V.7. English – V.6 Russia K 892818).

Встановлено, що протягом 2004-2012 рр. світовий ФР постає як надпотужний сектор світового економічного комплексу. За умов поширення негативних тенденцій у фінансовій сфері ФР не втратив своєї інвестиційної привабливості. Протягом періоду, що розглядається, спостерігалась тенденція до збільшення обсягів світового ФР, яка характеризувалася різними темпами зростання. Так, за даними 2004 р. обсяг ФР складав 559 млрд. дол. США, 2005 р. - 605 млрд. дол. США, 2006 -- 649 дол. США, 2007 - 717 млрд. дол. США, 2008 - 781 млрд. дол. США, 2009 – 808 млрд. США, 2010 - 808 млрд. дол. США, 2010 р. --956 млрд. дол. США. Найбільший показник збільшення продажу товарів на ФР, у порівнянні з попереднім періодом, спостерігався у 2007 р. та 2011 р. (темпер приросту ланцюговий 10,5%), а найнижчий – за даними вже згаданого 2009 р. Середнє значення темпів приросту ланцюгових за динамікою показників обсягу світового ринку дорівнював 8,01%. У порівнянні з даними

базового 2004 р. обсяг світового ФР у 2011 р. збільшився у вартісному показнику (дол. США) більше ніж на 70% (темپ приросту базовий – 71,02%). Вже за даними липня 2012 р. обсяг продажів товарів на світовому ФР досяг значення 578,8 млрд. дол. США, що у розрізі географічних зон складало: Північна Америка – 259,7 млрд. дол. США (приріст у порівнянні з даними серпня 2010 р. - 1%); Європа – 106,5 млрд. дол. США (-1%); Японія – 102,5 млрд. дол. США (4%); Китай – 46,2 млрд. дол. США (20%); Індія - 10,2 млрд. дол. США (13%); Латинська Америка – 41,8 млрд. дол. США (19%); Австралія/Нова Зеландія – 11,9 млрд. дол. США (6%). За результатами прогнозів у 2014 р. обсяг світового ФР досягне відмітки 1 трлн. дол. США. У країнах з розвиненим фармацевтичним ринком (Північної Америки, Західної Європи, Японії) зростання ринку може дорівнювати 1–4%, а у тих країнах, що характеризуються стабільним економічним ростом (країни Латинської Америки, Китай, Бразилія, Туреччина, Росія і т.ін.), майже 10–13%. Очікується, що у 2016 р. темпи приросту світового ФР будуть дорівнювати 5–7% від даних попереднього періоду та становитимуть 1,2 трлн. дол. США. Нестабільний характер зростання обсягів світового ФР пояснюється впливом цілого комплексу факторів. Це, насамперед, фінансова криза, нестабільна епідеміологічна ситуація у більшості країнах світу, зокрема, у країнах з економікою, що розвивається, суттєве скорочення бюджетів країн ЄС та впровадження більш жорстких механізмів державного регулювання споживання та реімбурсації вартості ЛЗ, зниження цін на ЛЗ на провідних національних ринках, наприклад, в Японії, тощо. Не останнє місце у формуванні зазначеної тенденції займають суто специфічні фактори розвитку ФР. Так, наприклад у 2010 р. закінчився термін дії американських патентів на ЛЗ, що належать до так званої групи «блокбастерів» продажів на ФР. Інноваційні препарати, у створення яких провідними компаніями світу у 90-х рр.. ХХ століття було вкладено значні матеріальні та нематеріальні ресурси, стали масово втрачати патентний захист. За оцінкою фахівців, вказане явище «патентного обвалу» призвело до значних збитків та втрати контролю над відповідними сегментами ринку ЛЗ. Наступною важливою тенденцією розвитку світового ФР є збільшення споживання препаратів-генериків. За прогнозами міжнародних експертів, до 2015 р. приблизно половина обсягу продажів на світовому ФР буде припадати на реалізацію препаратів-генериків, що є непатентованими аналогами брендів. Як свідчать дані маркетингових досліджень, у разі появи на ринку непатентованих аналогів брендів препаратів, продаж останніх знижується у середньому на 80-90%. За умов реформування вітчизняної системи охорони здоров'я та фармацевтичного забезпечення населення результати проведених досліджень можуть бути використанні у формуванні основних напрямків процесу регулювання споживання ЛЗ.